

Г.М. Віняр,
доцент, кандидат філологічних наук, зав. кафедри
(Криворізький державний педагогічний університет)

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ДЕРИВАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ НА БАЗІ КОРЕНЕВИХ МОРФЕМ

Стаття присвячена проблемі дериваційних афіксів перехідного статусу, що набули регулярності у сучасних новотвірних процесах під впливом інтернаціоналізації мови, деспеціалізації термінів, унаслідок зростання потреб у номінації нових явищ дійсності.

У сучасній дериватології виділяють клас словотвірних одиниць перехідного статусу, які мають кореневу семантику, виступають компонентами складних слів, проте розвивають здатність утворювати "однотипний ряд слів", тобто виступати "носієм узагальненого словотвірного значення" [1: 40]. Синкретичний характер таких словотвірних одиниць, які перебувають на межі основоскладання й афіксації, зумовив їх різну класифікацію і численну термінологічну інтерпретацію [2: 206]. Найчастіше цей клас перехідних одиниць називають афіксоїдами і розглядають у руслі тенденції до розвитку афіксів із компонентів складних слів, яка "вважається загальною і визначальною в поповненні арсеналу словотвірних засобів мови" [2:206].

В українській дериватології сформувався підхід до оцінки афіксоїдності регулярних компонентів складних слів на основі ступеня їх десемантизації і набуття узагальнено-абстрактного значення. На думку К.Г. Городенської, найвищий ступінь префіксоїдності мають іншомовні елементи з кількісно-оцінним значенням, а ступінь префіксоїдності іншомовних елементів з конкретно-предметним і процесуальним значенням низький, тому що вони слабо десемантизуються [1: 41].

Зважаючи на особливий статус словотвірних засобів, які, зберігаючи лексичну наповненість, у своїх функціях наближаються до дериваційних афіксів, умотивованим є термінування їх словом "лексико-морфем", яке, слідом за російськими мовознавцями, вживає М.М. Богдан [3;4]. Більшість таких лексико-морфем, або аглютинативних морфем, греко-латинського походження, оскільки, на відміну від питомих коренів, вони менш обтяжені конкретно-предметним значенням, живомовними асоціаціями. У новотворенні 90-х років ХХ - початку ХХІ століття виявляють активність у сполученні з іменниками і прикметниками ряд препозитивних елементів: *авто-, агро-, аеро-, аудіо-, біо-, вело-, відео-, еко-, електро-, етно-, кіно-, мікро-, міні-, психо-, соціо-, теле-, фіто-, фото-* та ін.

Не применшуючи ролі традиційних словотвірних способів у процесах неологізації, слід відзначити високу активність порівняно нових словотвірних типів із запозиченими аглютинативними морфемами (9% від загальної кількості новотворів). Як відомо, греко-латинські основи виступають ядром термінологічної лексики, забезпечуючи уніфікованість значень терміноелементів. Характерні для сучасної мови проникнення частини термінів у загальноживану лексику, їх деспеціалізація зумовили використання інтернаціональних лексико-морфем для творення нових слів у різних стилях української мови. "Іх вільність у сполученні з багатьма основами зумовлена тим, що вони мають стандартні, уніфіковані значення і здебільшого не обтяжені багатозначністю" [5: 101].

Найвищий ступінь префіксоїдності мають препозитивні іншомовні елементи з кількісно-оцінним значенням. У новотворенні досліджуваного періоду з цієї групи лексико-морфем найчастіше використовується префіксоїд *міні-*. Продуктивною є реалізація значення *міні-* у поєднанні з назвами виробничих і торговельних об'єктів (*міні-біржа, міні-буфет, міні-завод, міні-пекарня, міні-підприємство*), назвами закладів освіти (*міні-дитсадок, міні-студія, міні-школа*), назвами механізмів, предметів побуту (*міні-дисплей, міні-калькулятор, міні-магнітофон, міні-трактор*).

Словотвірне значення, яке вносить компонент *міні-* у структуру похідних, – "менший за розміром, обсягом порівняно з названим твірним словом). Напр. : *Не минуло й два тижні, як у нього на подвір'ї запрацював власний міні-млин (Голос України)*. Поширеність даної словотвірної моделі зумовлена суспільними чинниками: процесом роздержавлення, розширення сфери обслуговування за рахунок малих підприємств, відходом від гігантизму, деталізацією суспільного життя. Напр. : *Автор пропонує не будувати більше дитячих садків, кожен з яких обходиться державі приблизно в 1 млн. карбованців, а організувати дошкільні міні-групи (Профспілкova газета); Тут діють міні-пекарня, макаронна лінія, цех з виробництва гречаної крупи (Урядовий кур'єр)*. Високий ступінь аглютинативності форманта *міні-* дозволяє поєднувати його з демінутивними іменниками, словотвірні можливості яких, як правило, обмежені: *міні-дитсадочки, міні-тракторець* .

Процес уходження елемента *міні-* через побутову лексику [6: 42], зокрема, через назви вкороченого одягу [7: 101], позначився на сфері функціонування похідних даного типу - переважно в розмовно-побутовому стилі, звідки вони потрапляють у засоби масової інформації: *міні-гастроля, міні-дослідження, міні-інтерв'ю, міні-фейлетон*. Сполучення *міні-* з назвами, семантика яких несумісна з префіксоїдами кількісно-оцінного значення, веде до творення оказіоналізмів (*міні-державна, міні-республіка*). Останнім часом з'являються дидактичні терміни з цим префіксоїдом: *Кожен урок перетворюється на міні-дискусію (Рідна школа); Загалом, поза цим змістом, як показує експериментальний досвід, втрачається дійове розвивальне значення будь-якого навчального заняття чи міні-модуля (Педагогіка і психологія)*.

Термінологічний елемент грецького походження *мікро-*, який має значення "дуже малий, найдрібніший, пов'язаний з вивченням або вимірюванням дуже малих предметів, явищ, величин" [8: 433], також виявляє значну активність у новотворенні кінця ХХ - початку ХХІ ст. Більшість новотворів засвідчують його традиційне

використання в термінотворенні: *мікробіосейсмополігон, мікросейсморайонування, мікробульба, мікролептон, мікроземлетрус, мікропедіатрія, мікрорівень*. Напр.: *Поки що кінцевою елементарною сходинкою, вочевидь, є лептони та мікролептони. Але, напевно, вглиб матерія невичерпна – надалі наука можливо виявить мікромікролептони (Наука і суспільство).*

У нетермінологічних утвореннях семантика *мікро-* близька до значення *міні-* - "менший, ніж звичайно" : *мікрородискусія, мікропоха, мікроінтерв'ю, мікросенсація.*

Можливе okazіональне використання *мікро-* з виражальною метою: *Ситуація ускладнюється тим, що таких "мікрогостей" важко позбутися : наявні методи очищення води пасують перед вірусами (Наука і фантастика, 1991, №5, с. 5); Патологічна ейфорія "десакралізації" породила мікроорду новітніх газетярів-літературознавців, які напрямцем підключені саме до люмпенізованої частини реципієнтів (Сучасність, 2000, №4, с. 80).* Для вираження семантики "найменший" починає використовуватися лексико-морфема грецького походження *нано-* (карликовий): *На думку членів CIRP, найбільш обіцяючим в цьому відношенні є мікро технології і нанотехнології (Дзеркало тижня, 25 листопада 2000).*

Антонімічний префіксоїд *макро-* залучається до номінації нових явищ значно рідше, ніж *мікро-*, зважаючи, очевидно, на такий екстралінгвальний фактор, як напрям розвитку людського пізнання вглиб, до найдрібніших елементів світобудови. Лексико-морфема *макро-* бере участь в оформленні термінослів: *макропланктон, макроекономіка, макроареал*. Напр.: *У нашій країні практично всю економіку приватизовано, і держава виконує лише роль макрорегулятора (Україна і світ сьогодні, 9 липня 1999).*

Іншомовні префіксоїди з кількісно-оцінним значенням виявляють різну міру адаптації до словотвірної системи української мови. З українськими основами активно сполучаються лексико-морфемі *міні-* і *мікро-*, які мають високий ступінь абстрагованості значення і не співвідносяться з українськими дериваційними засобами (*міні-млин, мікробульба*). Розмежування сфер сполучуваності спостерігаємо при деривації з елементами *моно-, бі-, полі-*, які корелюють з українськими відповідниками (пор.: *монолінгвальний – одномовний*).

Широко представлені у матеріалі сучасного новотворення деривати з препозитивними лексико-морфемами конкретно-предметної семантики, які словотвірну функцію поєднують з атрибутивною (*агро-, біо-, авто-, вело-, відео-, еко-, кіно-, теле-* та ін.). Окремі з запозичених лексико-морфем сприймаються як усічення прикметників, утворених на базі греко-латинських основ *автоматичний, біологічний, кінематографічний, велосипедний* тощо. Зважаючи на це, окремі автори розглядають утворення із запозиченими препозитивними елементами як частковоскорочені аббревіатури. Відоме тлумачення їх як складених найменувань з особливими незмінними прикметниками. Проте не всі утворення із зазначеними лексико-морфемами мають аналітичні відповідники з повними прикметниками (*кінокумир*), до того ж не всі запозичені елементи входять до прикметникових основ (пор. : *аудіо-, відео-*).

Регулярність ряду лексико-морфем з різним ступенем префіксоїдності у поєднанні з іменними основами переконує у специфічності даного способу творення нових слів, який є свідченням розвитку словотвірної системи, взаємодії одноосновної і багатоосновної деривації. Поширеність аглютинативних морфем як засобу новотворення дозволяє зробити припущення про становлення нового способу оформлення похідних – за допомогою регулярних основ, або префіксоїдів, оскільки процес перетворення основ складних слів в афікси досить тривалий і супроводжується постійним поповненням класу одиниць перехідного статусу.

Розвиток класу препозитивних іншомовних елементів у сучасному словотворенні відбувається двома шляхами:

- 1) поповнення новими префіксоїдами за рахунок запозичених основ, які набувають словотвірної регулярності (*аудіо-, відео-, еко-*);
- 2) розвиток нових значень, омонімічних відношень у системі лексико-морфем, які вже функціонують у словотворенні (*біо-* - зі значенням "біологічний" і *біо-* – "біоенергетичний", *авто-* – "автоматичний" і "автомобільний", *радіо-* – "радіотехнічний" і "радіоактивний").

Досліджуючи сучасні способи словотвору, В.М. Лейчик зазначає, що " в певну епоху на перший план в ролі лексико-морфологічного активу висувається певна кількість морфем, котрі мають соціолінгвістичні ознаки загальновідомості, частотності соціальної значимості і психолінгвістичну ознаку короткості (оптимальності довжини) [8: 12]. Аналізовані запозичені лексико-морфемі відповідають названим критеріям, оскільки є ощадливим способом передачі змісту складних понять і беруть участь у номінації найновіших явищ у галузі техніки (*авто-, вело-*), народного господарства (*агро-*), захисту навколишнього середовища (*біо-, еко-*), засобів масової інформації (*відео-, теле-*) та ін.

Препозитивні елементи *відео-, кіно-, теле-* набули поширення у новотворенні досліджуваного періоду внаслідок зростання ролі кінематографії і технічних засобів масової інформації в епоху науково-технічного прогресу і інформатизації суспільства. Вільне приєднання даних лексико-морфем до широкого кола основ забезпечується тим, що вони "мають абстрактне значення і лише співвідносяться з певними поняттями, окремою предметною галуззю"[5: 100]. Так, аглютинативна морфема *кіно-* у сполученні з іменниковими основами може виражати значення прикметника *кінематографічний* (*кіноматеріал, кінопроцес, кінотворчість*), називати жанр кінофільму (*кінобойовик, кіногазета, кіносеріал*), предмети і явища, пов'язані зі створенням і прокатом фільмів (*кіномістечко, кінориннок, кіноспоруда*), осіб (*кінобізнесмен, кінопоет*). В основі сполучуваності елемента *кіно-* з твірною основою можуть лежати метафоричні відношення. Напр. : *На кінокарті планети київський студентський фестиваль "Пролог", очевидно, непомітний (Культура і життя).*

Препозитивна лексико-морфема *теле-* в основному дублює значення прикметника *телевізійний*, через що останній в аналітичних назвах виступає значно рідше. Досить частотне вживання означення такої семантики на

користь аглютинативної морфемі, яка долучається до твірного іменника як кваліфікатор поняття безпосередньо, проминувши стадію деривації аналітичного найменування : *телеаудиторія, телеепізод, телеініціатива, телекомунікація*. Продуктивне новотворення з елементом *теле-* пов'язане з розвитком телебачення, з урізноманітненням жанрів його передач: *телебесіда, телевіпуск, телевечорниці, телегурток, теледиспут, телеінтерв'ю, телемарафон, телерозповідь, телесюжет, телетиждень*.

На особливу увагу заслуговує факт появи нової лексико-морфемі, яка розвивається внаслідок набуття кореневою морфемою регулярних словотвірних зв'язків. Це явище, як правило, пов'язане з виникненням і розвитком певної галузі знань або суспільного життя. Так, бурхливий розвиток відеотехніки, поширення відеопродукції і потреба у зв'язку з цим у нових назвах зумовили словотворчу активізацію основи *відео-* (з лат. "дивлюся", "бачу"), яка до 80-х років засвідчена лише в структурі кількох слів: *відеотелефон* (СУМ. Т. 1, с. 582); *відеограма, відео-рекордер, відеосигнал, відеофонограма* (СІС, 1974, с. 127). Матеріал сучасного новотворення містить понад 60 дво- і трикомпонентних утворень з цим елементом.

Як зазначає Н.Ф. Клименко, основа *відео-* "виступає ошадливим засобом, який переводить цілі ряди різномірних явищ і предметів в один клас"[6: 100] . За допомогою *відео-* оформлюються назви технічних засобів для фіксації і відтворення відеозапису (*відеоапаратура, відеоплеєр, відеотехніка*), назви приміщень і закладів для створення й демонстрації відеопродукції (*відеобар, відеозал, відеокабіна, відеооб'єднання, відеосалон, відеостудія, відеоцентр*), назви жанрів відеопродукції (*відеоюзикл, відеосеріал, відеотижневик*). Похідні з *відео-* можуть передавати значення "виконуваний за допомогою відеозапису": *відеотренінг* – коректування поведінки людини за допомогою відеозапису.

На відміну від лексико-морфем *теле-, кіно-*, іншомовний елемент *відео-* не має відповідного прикметника, тому не співвідноситься зі складеними атрибутивними найменуваннями. Це непрямим чином засвідчує словотворчу самостійність препозитивних іншомовних елементів, які виступають засобами первинної номінації, а не стягненими формами прикметникових основ.

Лексико-морфема *відео-* може сполучатися і з абстрактними іменниками (*відеобум, відеопіратство*), у художніх творах та публіцистиці використовуються оказіональні утворення з *відео-* для оцінки негативних явищ: *відеобезумство, відеокайф* (Є. Гуцало). Напр. : *Відеохалтура поглинула наші екрани* (Ранок); *Кого з нас, дорослих, не дратують і не лякають відеотенета, в яких останнім часом заплуталися тисячі підлітків?* (Жінка). Сполучення елемента *відео-* з широким колом основ для вирішення номінативних і художньо-експресивних завдань демонструє великі комбінаторні можливості цього префіксоїда, зумовлені однозначністю його семантики, співвіднесеністю з явищем, що набуло поширення у різних сферах життя суспільства.

Активізація лексико-морфемі *відео-*, що вказує на засоби фіксації і відтворення інформації для зорового сприймання, вплинула на словотворчу активність основи латинського походження *аудіо-*, семантика якої пов'язана зі слуховим сприйняттям інформації, музики (*відео-* і *аудіопродукція; аудіо-* і *відеоапаратура*). Елемент *аудіо-* (з лат. : "чую, слухаю") сполучається у сучасному новотворенні як з іменниками, так і з прикметниками. Напр. : *Новий зоровий ряд потребував нового аудіовирішення* (Всесвіт); *Це був лише прелюд параджановського аудіовізуального кіно. . .* (Україна). Набули поширення також трикомпонентні утворення з аналізованими префіксоїдами, у яких до повного слова долучаються два препозитивних елементи з атрибутивною функцією: *кіновідеоасоціація, кіновідерпрокат, радіотелестанція*. Появі таких новотворів сприяє їх компактність, можливість передати в одній лексемі складне розчленоване поняття.

Семантично близькі препозитивні елементи виявляють здатність сполучатися з одними і тими ж основами, що уможливує появу в усному і писемному мовленні тимчасових комплексів, які складаються з двох-трьох лексико-морфем і спільної твірної основи. Напр. : *НЛО спостерігається, фіксується радіолокаційними, магніто- і звукометричними приладами, за допомогою кіно-, фото- і телекамер у польоті, на землі чи на воді* (Профспілкова газета); *Знімати на відео-, кіно- чи фотоплівку* (Молодь України). Належність кінцевої основи кожній з лексико-морфем графічно фіксується висячим дефісом після них: *теле- і радіокомпанія, теле- і кіносвіт*.

Значна частина новотворів з аглютинативними морфемами пов'язана з такою соціально важливою сферою, як освоєння, вивчення і захист навколишнього середовища (*біо-, еко-, гео-, агро-*). Соціальна значимість лексико-морфем із галузі охорони довкілля засвідчена участю основи слова *екологія* у різних способах оформлення новотворів: аббревіація (науково-виробнича фірма "*Екопром*"), поєднання з препозитивними елементами (*геоекологія, ендоекологія*), виділення словотворчого елемента *еко-*, який набув активності у кінці 80-х років ХХ ст. (*екобізнес, екомітинг, екосистема, екоцентр*). Лексико-семантичне значення елемента *еко-* (з грецької – "дім", "батьківщина") сформувався на основі лексеми *екологія*, яка позначає науку про взаємовідносини живих організмів з навколишнім середовищем. Елемент *еко-* може виступати як основа у дериватах з суфіксоїдами (*екотетрія, екоцид*) і як префіксоїд в утвореннях з мотивуючими іменами ("*Екомоніторинг*" – вимірювальна система із застосуванням гідрооптичної апаратури).

Продуктивність словотворення за допомогою греко-латинських елементів відбувається під впливом поглиблення наукових знань, виникнення нових наукових галузей на межі різних наук. Напр. : *Перед нами гостро стоїть питання не лише про створення екологічного інституту на Україні, а й про потребу формування цілком нової галузі знань – геосоціології, науки, покликаної вивчати структурно-функціональні особливості соціосфери і підпорядкованих їй конкретних геосоціосистем* (Вісник Академії наук). Проблема збереження довкілля, розвиток екологічної науки пов'язані зі створенням нових термінів за допомогою елементів *агро-, біо-*: *агроекологічний, біотехнології*.

Продуктивна лексико-морфема *агро-* (СУМ фіксує 27 утворень), значення якої традиційно відповідало слову агрономічний (СУМ. Т. 1, 18), у сучасному словотворенні вживається також у значенні *аграрний, сільськогосподарський*, причому з більшою емпіричною продуктивністю. Препозитивний елемент *агро-1*, який вносить у семантику новотвору значення "агрономічний", рідше зустрічається у новотворенні загальноновживаної лексики, оскільки використовується здебільшого для продукування термінів (*агростанція, агрохімлабораторія*), які потрапляють до загального вжитку через пресу, періодику. Напр.: *Екологічний стан навколишнього середовища загальновідомий: тотальне забруднення біосфери, порушення агротехнології тощо* (*Профспілкува газета, 1990, №15, с. 14*).

Значення "аграрний" передає лексико-морфема *агро-2*, яка набула поширення внаслідок частотного вживання її у структурі найменування *агропромисловий комплекс*, усічення *агропром*, похідного *агропромвець*. У нашому матеріалі препозитивний елемент *агро-2* представлений у назвах сільськогосподарських підприємств (*агроросподарство, агрокомбінат, агрофірма*), назвах осіб (*агроброкер*). Розвиток омонімії в лексико-морфемі *агро-* пов'язаний з тим, що ця латинська основа функціонує не тільки в слові *агрономічний*, але й у лексемі *аграрний*.

Явище розвитку омонімії в системі запозичених лексико-морфем спостерігаємо і на прикладі препозитивного елемента *біо-*, який традиційно відповідає значенню "біологічний" або вказує на стосовність до життя, життєвих процесів: *біоадаптація, біоЕОМ, біоробот*. Напр.: *Одночасно при ін'єкційному введенні різко зростає біодоступність ацетилсаліцилової кислоти* (*Фармакологічний журнал*).

Нове значення лексико-морфемі *біо-* розвинулося на базі терміна *біоенергетика*, під яким, як правило, розуміють здатність людського організму впливати на біополе іншої людини. Численні публікації на тему біоенергоінформатики містять ряд термінів, що уже набули загальноновживаного статусу: *біодіагностування, біоболонка, біополе, біоцилітельство*. Так, *біолокація* - "це феноменальна здатність окремих людей шукати воду, корисні копалини, підземні порожнечі за допомогою рук або нескладних приладів: лози чи металеві рамки" (Знання та праця). Напр.: *Метод, успішно освоєний ентузіастом і лише недавно введений до наукового лексикону під терміном біолокація, прийнято на озброєння у виробничому об'єднанні "Північургеологія" (Вісник Академії наук)*. Причиною омонімічних відношень елементів *біо-1* і *біо-2* є те, що скорочення прикметника *біоенергетичний* відбулося по межі запозиченої основи *біо-*, яка у його структурі вжита в усталеному значенні: "такий, що стосується життєвих процесів", а у структурі розглянутих новотворів відповідає значенню "біоенергетичний".

Сучасний рівень розвитку людського суспільства характеризується посиленою увагою до національних, психологічних, соціальних сфер його життя. Оформлення нових понять, пов'язаних з відродженням народних, національних основ духовності, відбувається за допомогою словотвірної моделі з препозитивним елементом *етно-* (з грецької "народ"): *етнолінгвістика, етнодидактика, етнопедагогіка, етнополітика*. Напр.: *Український мовленнєвий етноетикет пов'язаний із вдачею українця, його етнопсихологічними рисами* (*Дивослово*).

Високий ступінь аглютинативності запозичених лексико-морфем дозволяє утворювати компактні назви з двома препозитивними елементами для передачі складних розчленованих понять і ознак, що є дуже важливим на сучасному етапі розвитку наукових підрозділів у напрямі їх взаємодії. Напр.: *За фахом я історик, працюю над комплексним етнолінгвосоціологічним дослідженням "Україна: сучасна етнолінгвістична ситуація"* (*Слово і час*).

Набули активності в оформленні новотворів елементи *психо-* і *соціо-*: *психоенергія, психокультура, психоенергоінформатика; соціоекосистема, соціокультурний, соціогуманітарний, соціоукраїністика*. Напр.: *Нова комплексна наука про гармонізацію взаємин суспільства та природи – соціоекологія, яка базується на сучасному системному підході* (*Освіта*). Аналізовані лексико-морфемі сполучаються як з іменниками, так і прикметниками.

Особливістю сполучуваності таких продуктивних в українському словотворенні елементів, як *авто-, вело-*, є творення не тільки номінативних лексем (*автоспоживач, автотехобслуговування; велотурне, велопатент*), але й оказіональне поєднання їх з іменниками на основі метафоричних відношень (*автовидовище, велокінь*). В основі таких утворень - регулярність запозичених основ *авто-, вело-*, що дає можливість творення за аналогією: *І у вас, і у нас сяючий достатком автомонстр прокладає чітку межу між відносним багатством і відносною бідністю* (*Наука і фантастика*).

Розвиткові способу оформлення новотворів за допомогою препозитивних інтернаціональних елементів сприяють їх широкі комбінаторні можливості, вихід за межі термінології, адаптація до системи українського словотвору, що виявляється в активній сполучуваності з українськими іменними основами. У новотворенні 90-х років ХХ – початку ХХІ ст. спостерігається високий ступінь емпіричної продуктивності греко-латинських лексико-морфем, поповнення їх арсеналу новими словотвірними елементами (*аудіо-, еко-*), розвиток нових словотвірних значень на базі існуючих препозитивних елементів (*агро-2, біо-2*).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Городенська К.Г. Префікси і префіксоїди в українській мові // Мовознавство. – 1986. – №1. – С. 36-41.
2. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. – К.: Наукова думка, 1987.
3. Богдан М.М. Одна з продуктивних моделей словотвору сучасної мови // Українська мова і література в школі. – 1968. – №11. – С. 28-30.

4. Богдан М.М. Структурні особливості іменників з іншомовними "лексико-морфемами" в сучасній українській мові // Міжвузівська наукова конференція з питань східнослов'янського іменного словотвору (Запоріжжя, 24-26 вересня 1974 р.): Тези доповідей та повідомлень. – К., 1974. – С. 60-61.
5. Клименко Н.Ф. Аглютинативність в українському словотворенні // Українське мовознавство. – К.: Либідь, 1990. – Вип. 17. – С. 96-104.
6. Москаленко А.А. Неологізми з першим компонентом *супер-*, *ультра-*, *гіпер-*, *мікро-*, *міні-* в українській та російській мовах // Українська мова і література в школі. – 1975. – №7. – С. 37-42.
7. Жилин И.М. "Мини" и "макси" в русском языке // Русский язык в школе. – 1970. – №3. – С. 100-103.
8. Лейчик В.М. О некоторых современных способах словообразования // Особенности словообразования в научном стиле и литературной норме. – Владивосток: ДВНЦ АН СССР, 1983. – С. 3-15.

Матеріал надійшов до редакції 15.12.2003 р.

Виняр А.Н. Развитие системы деривационных средств на основе корневых морфем.

Статья посвящена проблеме деривационных аффиксов переходного статуса, которые стали регулярными в современных словообразовательных процессах под влиянием интернационализации языка, деспециализации терминов, вследствие возрастающих потребностей в номинации новых явлений действительности.

Viniar H.M. The Development of the Derivational Means System on the Basis of Root-Word Morphemes.

The article investigates transitivity of derivational affixes which have become frequently used in modern word-forming process as a result of internationalizing the language, despecializing of terms and the increasing necessity to define new phenomena.